

Ільєнко Т.О.

студент,

Київський міжнародний університет

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТУ КОМІЧНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ

Журналісти в своїй творчості широко використовують різні прийоми, за допомогою яких досягається комічний ефект.

До мовностилістичних засобів створення комічного ефекту можна віднести всі засоби створення комічного. Коло комічних засобів відомо: сюди відносяться всі значущі одиниці мови – слова, вирази, словосполучення, пропозиції і тексти.

Комічний ефект виробляє також лінгвістичне обігрування фігуральних виразів і афоризмів, паремій, фразеологізмів тощо.

Слід зазначити, що в мові прозових творів комічний характер омонімів, паронімів найчастіше виникає на ґрунті каламбурів, які роблять серйозний вплив на комічне вираження думки в діалозі.

Мовні засоби комічного охоплюють всі виражальні засоби мови, вони ідентичні із засобами, які використовуються в ліричних, епічних і драматичних творах, і за матеріальною оболонкою не відрізняються від них. Фонетичні, лексичні, фразеологічні та граматичні засоби мови є матеріалом для будь-якого твору. Ці засоби використовуються як письменниками в літературі, так і журналістами в засобах масової інформації.

Засоби комічного визначаються двома істотними рисами: інтонацією і комічною якістю, яка формується в самій мові [2].

У своїй роботі «Техніка комічного у Зощенка» Михайло Крепс виокремлює два основних рівня створення комічного ефекту: лексико-семантичний і стилістичний [1].

Однак те, що пропонує нам В. З. Санніков, здається більш масштабною спробою систематизації ігрового матеріалу. Його комплексний підхід до розгляду комічного ефекту від словесного вираження охоплює погляд на основні мовні рівні, в рамках яких мовні одиниці існують або співіснують один з одним. Саме ця класифікація найбільш близька для даного дослідження.

У першій главі свого дослідження В. З. Санніков пише про три основні загальнокомічні механізми створення мовної гри, які використовуються не тільки в словесних творах, а й, наприклад, в музичних. Це повтор, контраст і інверсія (перестановка) [3].

Як пише В. З. Санніков, мовна гра може виникати вже на фонетичному рівні, незважаючи на те, що сама фонема практично ніколи не несе ніякого сенсу. Серед найбільш релевантних прийомів створення комічного ефекту на цьому рівні дослідник називає алітерацію, орфоепічні помилки, інтонацію, пароніми, обігрування або повторення окремих звуків.

Далі В. З. Санніков розглядає морфологічний рівень, де комічною властивістю може володіти спотворення словоформи (її опущення або

розчленування), порушення або підміна морфологічних значень, гра з семантикою морфологічних категорій. Від морфології він переходить до синтаксису, де приділяє особливу увагу використанню службових слів, конструкцій, порядку слів, інтонації, типів пропозиції. Окремо автор виділяє явище синтаксичної омонімії, компресії, помилки в узгодженні і у виборі поєднаних один з одним елементів.

На рівні словотвору можливі переосмислення словотворчої структури існуючих слів, так звана помилкова етимологія, створення нових слів. Розглядаються префіксальний, суфіксальний і префіксально-суфіксальний способи словотворення, а також приклади зворотного словотвору (мається на увазі відсікання деяких частин слова), спосіб контамінації і аббревіації.

На лексичному рівні, відповідно до класифікації В. З. Саннікова, можуть обігруватися компоненти сенсу (полісемія або відкриття нового значення), а також такі мовні явища, як синонімія, омонімія, паронімія, фразеологізми.

На рівні семантики В. З. Санніков виокремлює гру за окремими обігруючими семантичними групами, серед яких наївна картина світу.

Останній рівень, який виокремлює Санніков – стилістичний. На ньому комічний ефект може створюватися за рахунок вкраплення з іншого функціонального стилю, використання зниженої лексики, евфемізмів, штампів, діалекту, цитат.

Варто ще раз підкреслити, що класифікація Володимира Зіновійовича Саннікова здається нам найбільш перспективною в цьому питанні, оскільки вона передбачає дещо інший підхід до досліджуваного явища. Розгляд же комічного ефекту відповідно до мовної одиниці, що його породжує, або її ставленням з іншими одиницями створює враження більшої об'єктивності і перспективності структуризації мовного матеріалу жартів.

Список використаних джерел:

1. Крепс М. Техника комического у Зоценко / М. Крепс. Benson, Vermont: Chialidze Publications, 1986. – 244 с.
2. Кязимов Г. Ш. Теория комического. Проблемы языковых средств и приемов / Г. Ш. Кязимов. – Баку: Тасхил, 2004. – 121 с.
3. Санников В. З. Краткий словарь русских острот. – М.: Рукописные памятники Древней Руси, 2012. – 316 с.